

U 57/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till direktiv om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (omarbetning)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 27 april 2022 till Europaparlamentets och rådets direktiv om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (omarbetning) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 8 juli 2022

Inrikesminister Krista Mikkonen

Lagstifningsdirektör Riitta Koponen

FÖRSLAG TILLEUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM VARAKTIGT BOSATTA TREDJELANDSMEDBORGARES STÄLLNING (OMARBETNING)

1 Bakgrund

Kommissionens förslag av den 27 april 2022 (COM(2022) 650 final) om omarbetning av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning ingår i ett åtgärds paket som utgör en fortsättning på kommissionens meddelande av den 23 september 2020 om en ny migrations- och asylpakt (se E 125/2020 rd). I meddelandet betonades behovet av att åtgärda de största bristerna i EU:s politik för laglig invandring och försöka uppnå det allmänna målet att locka den kompetens och talang som behövs till EU. Det kompetens- och talangpaket som nu lagts fram ('Skills and talent' package) utgör ett svar på detta behov. Som en del av detta paket lade kommissionen fram ett förslag till omarbetning av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (2003/109/EG) i syfte att skapa en mer ändamålsenlig ställning för tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i EU (nedan "*ställning som varaktigt bosatt*"), framför allt genom att stärka de varaktigt bosattas rätt att flytta till och arbeta i andra medlemsstater. Paketet omfattar även en omarbetning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/98/EU av den 13 december 2011 om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium och om en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland som vistas lagligen i en medlemsstat samt ett meddelande med en ny strategi för en ambitiös och hållbar EU-politik för laglig invandring, som lockar kompetens och talang till EU:s arbetsmarknad och skapar trygga vägar in i Europa.

Merparten av invandrarna kommer till och vistas i Europa lagligen. Sammanlagt 23 miljoner tredjelandsmedborgare vistas lagligen i EU, vilket motsvarar 5,1 procent av EU:s befolkning. Av dessa har över 10 miljoner ett långvarigt eller permanent uppehållstillstånd. Det är denna målgrupp som direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (nedan "*direktivet*") är avsett att omfatta.

Direktivet innehåller redan i sin nuvarande form bestämmelser om förutsättningarna för att tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta i en medlemsstat i minst fem år kan förvärva ställning som varaktigt bosatta. Denna ställning innebär många fördelar: den är permanent, garanterar likabehandling på många områden (inklusive fullt tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare) och säkerställer ett bättre skydd mot utvisning. Även om dessa fördelar också kan beviljas på basis av en ställning som permanent bosatt enligt nationell lagstiftning, gör ställningen som varaktigt bosatt i EU det dessutom möjligt att enklare flytta till och bosätta sig i andra medlemsstater på tre omfattande grunder, nämligen för att bedriva ekonomisk verksamhet (arbete eller verksamhet som egenföretagare), för att studera eller följa en yrkesutbildning samt för andra syften. Denna rätt till rörlighet inom EU är inte automatisk utan omfattas av ett flertal villkor.

I samband med en utvärdering 2019 av det gällande direktivet och rapporter om genomförandet av direktivet noterades emellertid flera brister i uppnåendet av målen och praktiska frågor som rör tillämpningen av direktivet i medlemsstaterna.

2 Förslagets syfte

Syftet är att skapa ett mer effektivt, konsekvent och rättvist system för att förvärva ställning som varaktigt bosatt. Systemet är ett viktigt instrument för att främja integrationen av tredjelandsmedborgare som är lagligen och varaktigt bosatta i EU.

Målet är att göra det enklare att förvärva ställning som varaktigt bosatt, framför allt genom att låta tredjelandsmedborgare lägga samman vistelseperioder i olika medlemsstater för att kunna uppfylla kravet på vistelseperiodens längd och genom att förtydliga att alla perioder av laglig vistelse ska beaktas fullt ut, inklusive vistelseperioder som studerande och som person med tillfälligt skydd och perioder där de ursprungliga skälen till vistelsen var tillfälliga. Perioder av laglig vistelse på grundval av ett kortvarigt visum får dock inte räknas till godo.

Genom förslaget vill man även stärka rättigheterna för varaktigt bosatta och deras familjemedlemmar. Detta inbegriper rätten att röra sig och arbeta i andra medlemsstater, vilken bör samordnas med EU-medborgarnas rättigheter. Möjligheten för tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i en EU-medlemsstat att byta arbete och flytta till en annan medlemsstat för att arbeta kan bidra till att förbättra effektiviteten på arbetsmarknaden i hela EU, råda bot på kompetensbristen och kompensera regional obalans. Det kan även göra EU mer lockande för utländsk kompetens rent generellt.

Det föreslås även en mekanism som säkerställer lika villkor för EU:s uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och nationella permanenta uppehållstillstånd när det gäller förfaranden, rätten till likabehandling och tillgång till information, så att medborgare från länder utanför EU kan göra ett väl underbyggt val mellan de båda tillstånden. Förslaget främjar även cirkulär migration genom att göra det enklare för varaktigt bosatta att återvända till ursprungslandet utan att de förlorar sina rättigheter, vilket gagnar såväl ursprungsländerna som bosättningsländerna.

Efter det att direktivet trädde i kraft 2003 har kommissionen tagit emot ett stort antal klagomål, varav några har följts av överträdelseförfaranden, och även Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) har meddelat flera domar i ärendet. Syftet med omarbetningen är därför även att åtgärda de största bristerna som upptäcktes i samband med överträdelseförfarandena och att kodifiera EU-domstolens rättspraxis.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förslaget är baserat på det nuvarande direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

KAPITEL I – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artiklarna 1–3

Direktivets första kapitel innehåller bestämmelser om innehåll, definitioner och räckvidd. De föreslagna ändringarna verkar inte få några konsekvenser för Finlands tolkningspraxis.

KAPITEL II – STÄLLNING SOM VARAKTIGT BOSATT I EN MEDLEMSSTAT

Artikel 4

Artikeln innehåller bestämmelser om hur den vistelseperiod som krävs vid ansökan om ställning som varaktigt bosatt ska beräknas. Kommissionen föreslår en viktig ändring i artikeln som syftar

U 57/2022 rd

till att ge tredjelandsmedborgare möjlighet att lägga samman vistelseperioder i olika medlemsstater, förutsatt att de lagligen och oavbrutet har varit bosatta i minst två år i den medlemsstat där de lämnar in ansökan. Detta gynnar rörligheten inom EU, i och med att tredjelandsmedborgare kan lägga samman vistelser i olika medlemsstater och förvärva ställning som varaktigt bosatta snabbare än tidigare.

Vistelseperioder för innehavare av ett visum eller uppehållstillstånd för långvarig vistelse som har beviljats med stöd av unionens eller en medlemsstats lagstiftning ska beaktas fullt ut vid beviljande av ställning som varaktigt bosatt, inklusive vistelseperioder med stöd av en ställning som för närvarande inte omfattas av direktivets räckvidd, såsom vistelse för studier eller yrkesutbildning, vistelse som person som får nationellt eller tillfälligt skydd och vistelse där de ursprungliga skälen uteslutande var tillfälliga. I dessa fall kan hela vistelseperioden som exempelvis studerande räknas till godo för fullgörandet av perioden på fem år, förutsatt att vistelsen i sin helhet har varit laglig och oavbruten.

Den vistelse som utgör grund för ställningen som varaktigt bosatt måste ha varit laglig och oavbruten. För att förhindra missbruk av ställningen ska medlemsstaterna säkerställa att kravet på laglig och oavbruten vistelse övervakas på ett lämpligt sätt. Detta är särskilt viktigt i fråga om de tredjelandsmedborgare vars uppehållstillstånd har beviljats på basis av en investering i medlemsstaten, eftersom beviljandet av sådana uppehållstillstånd inte alltid förutsätter oavbruten fysisk närvaro i medlemsstaten eller endast förutsätter att investeraren vistas i medlemsstaten under en begränsad period.

Förslaget innehåller även en bestämmelse enligt vilken medlemsstaterna när de lägger samman en tredjelandsmedborgares vistelseperioder i olika medlemsstater inte får beakta vistelseperioder där uppehållstillståndet baseras på en investering. Bestämmelsen syftar till att göra sådana arrangemang mindre attraktiva och till att beakta det faktum att alla medlemsstater inte har lagstiftat om en sådan kategori av uppehållstillstånd.

I samband med förslaget till förordning om asyl- och migrationshantering (COM(2020) 610 final) av den 23 september 2020 föreslog kommissionen att direktivet om varaktigt bosatta ska ändras så att personer som får internationellt skydd ska beviljas ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare efter laglig och oavbruten bosättning i en medlemsstat i tre år, i stället för efter fem år som är det allmänna kravet i det gällande direktivet (artikel 71). Möjligheten för personer som behöver skydd att snabbare förvärva ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare underlättar enligt kommissionen märkbart en fullständig och snabb integration av personer med internationellt skydd i den medlemsstat där de är bosatta. Personer som får internationellt skydd bör därför kunna förvärva ställning som varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare i den medlemsstat som beviljade dem internationellt skydd efter tre års laglig och oavbruten bosättning i den medlemsstaten. Samtidigt bör det säkerställas att personer som beviljats internationellt skydd i övrigt ska uppfylla samma villkor som andra tredjelandsmedborgare för att förvärva den ställningen.

Förhandlingarna om förslaget till förordning pågår i rådet, och punkten i fråga har inte behandlats efter de inledande diskussionerna. Finland och vissa andra medlemsstater har ansett att förhandlingarna om frågan bör föras i samband med behandlingen av det nu aktuella direktivet. I den U-skrivelse (U 62/2020 rd) som gäller förslaget till förordning har statsrådet konstaterat att den föreslagna ändringen av direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning 2003/109/EG i första hand ska granskas som en del av den bedömning av direktivet som helhet som kommissionen har uppgett att den ska göra under 2021.

Artikel 5

Artikel 5 innehåller bestämmelser om villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt. De sökande ska visa att de har tillräckliga försörjningsmedel och en sjukförsäkring så att de inte behöver utnyttja medlemsstatens sociala trygghetssystem, och medlemsstaten kan kräva att de följer villkoren för integration. Syftet med kommissionens förslag är att förtydliga de villkor som redan ingår i det gällande direktivet och att begränsa medlemsstaternas handlingsfrihet genom att kodifiera EU-domstolens rättspraxis.

I fråga om de villkor som gäller försörjningsmedel kan medlemsstaterna i enlighet med EU-domstolens rättspraxis (Chakroun, C-578/08 och X v. Belgische Staat, C-302/18) ange ett visst belopp som referensbelopp, men de får inte fastställa en miniminkomstnivå under vilken alla ansökningar avslås, oberoende av en faktisk granskning av varje sökandes situation. Vid bedömningen av stabila och regelbundna försörjningsmedel kan medlemsstaterna beakta olika faktorer, såsom avgifter till pensionssystemet och fullgörandet av skatteförpliktelser. Begreppet ”försörjningsmedel” omfattar inte enbart de ”egna medel” som den som ansöker om ställning som varaktigt bosatt i EU har, utan det kan även omfatta medel som tredje part beviljar sökanden, förutsatt att medlen anses vara stabila, regelbundna och tillräckliga med beaktande av sökandens individuella förhållanden.

Medlemsstaterna kan kräva att sökandena följer villkoren för integration, till exempel genom att kräva att de blir godkända i ett prov i medborgarfärdigheter eller i ett språkprov. Enligt EU-domstolens rättspraxis (P & S, C-579/13) får detta krav dock inte äventyra målet att främja integrationen av tredjelandsmedborgare, framför allt med beaktande av nivån på de kunskaper som behövs för att avlägga provet, tillgången till de kurser och det material som behövs för att förbereda sig inför provet, registreringsavgifterna för att delta i provet och särskilda förhållanden, såsom ålder, analfabetism och utbildningsnivå. Finland har inte infört några villkor för integration med stöd av det nuvarande direktivet.

Artikel 6

Artikel 6 föreskriver att medlemsstaterna får vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet. Kommissionen föreslår inte några ändringar i innehållet i det nuvarande direktivet.

Artikel 7

Artikel 7 innehåller bestämmelser om administrativa förfaranden vid förvärv av ställning som varaktigt bosatt, vilka motsvarar de förfaranden som redan föreskrivs i det gällande direktivet. Kommissionen föreslår mer detaljerade bestämmelser i fråga om de situationer där de handlingar eller uppgifter som lämnats som stöd för ansökan är otillräckliga eller bristfälliga, i enlighet med de bestämmelser som ingår i de senaste EU-direktiven om laglig invandring.

Artikel 8

Artikel 8 innehåller bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd, som bestyrker ställningen som varaktigt bosatt. Enligt förslaget ändras namnet på tillståndet till EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta (*”EU long-term residence permit”*).

Artikel 9

Artikeln innehåller bestämmelser om obligatoriska och frivilliga grunder för återkallande och förlust av ställning som varaktigt bosatt, i enlighet med det gällande direktivet. Kommissionen föreslår att varaktigt bosattas möjlighet att vara borta från unionens territorium utan att förlora ställningen som varaktigt bosatt ska förlängas från 12 till 24 månader. Genom ändringen vill man främja cirkulär migration för varaktigt bosatta framför allt så att de kan investera i sitt ursprungsland och dela med sig av den information och de kunskaper de förvärvat i unionen och så att de tillfälligt kan återvända till sitt hemland på grund av personliga förhållanden och familjesituationen.

I en situation med längre frånvaro bör medlemsstaterna tillämpa ett förenklat förfarande när en person på nytt ansöker om ställning som varaktigt bosatt. För att förbättra rättssäkerheten och främja cirkulär migration kommer direktivet i fortsättningen att innehålla bestämmelser om de huvudsakliga villkoren för ett sådant förfarande, medan sådana villkor enligt det nuvarande direktivet ska regleras i nationell lagstiftning. Enligt förslaget kan medlemsstaterna besluta att inte kräva att de villkor som gäller vistelsens varaktighet, försörjningsmedel eller sjukförsäkring ska uppfyllas. Medlemsstaterna får inte kräva att personer som på nytt ansöker om ställning som varaktigt bosatta ska uppfylla villkoren för integration.

Genom förslaget ändras även formuleringen i artikeln för att säkerställa samstämmighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (nedan ”*återvändandedirektivet*”).

Artikel 10

I artikeln föreskrivs det om förfarandegarantier som gäller avslag, återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt, i enlighet med det gällande direktivet.

Artikel 11

Kommissionen föreslår en ny artikel om avgifter för behandling av ansökningar, som ligger i linje med de senaste direktiven om laglig invandring och EU-domstolens rättspraxis (kommissionen vs. Nederländerna, C-508/10). Medlemsstaterna kan ta ut en avgift för behandlingen av ansökningar, men beloppet på dessa avgifter får inte försvåra förvärvet av ställning som varaktigt bosatt enligt direktivet.

Artikel 12

I artikeln föreskrivs det om likabehandling av varaktigt bosatta i EU. Kommissionens förslag om omarbetning innehåller tre viktiga ändringar som syftar till att utöka rättigheterna för varaktigt bosatta och förbättra integrationsprocessen.

För det första bör varaktigt bosatta i EU ha samma rätt att köpa privatbostäder som medborgarna. Detta är särskilt viktigt med beaktande av direktivets huvudsakliga syfte, nämligen att integrera varaktigt bosatta i det mottagande samhället. Möjligheten att äga en bostad kan vara en viktig integrationsfrämjande faktor.

För det andra anpassas definitionen av social trygghet och rätten att exportera pensioner och familjeförmåner till bestämmelserna i de senaste direktiven om laglig invandring. När det gäller definitionen av social trygghet (punkt 1 d) hänvisas det särskilt till Europaparlamentets och

U 57/2022 rd

rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Varaktigt bosatta eller deras efterlevande som flyttar till ett tredje land bör få lagstadgade pensioner på samma villkor och till samma belopp som medborgarna i de berörda medlemsstaterna då dessa flyttar till ett tredje land.

Slutligen utökas genom förslaget likabehandlingen av varaktigt bosatta när det gäller tillgång till social trygghet och socialt bistånd genom att man stryker medlemsstaternas möjlighet att begränsa tillgången till endast ”grundläggande förmåner”.

Artikel 13

I artikeln föreskrivs det om ett bättre skydd mot utvisning för varaktigt bosatta i EU. Kommissionen föreslår att formuleringen i artikeln samordnas med återvändandedirektivet på så sätt att artikeln inte längre hänvisar till villkoren för utvisning, utan till villkoren för att avsluta en laglig vistelse. Det föreslås inga ändringar i villkorens innehåll. Genom preciseringen klarlägger man att bestämmelserna i återvändandedirektivet i sin helhet tillämpas på förfarandet för återvändande.

Artikel 14

Enligt artikeln får medlemsstaterna utfärda nationella uppehållstillstånd som gäller permanent (eller tills vidare) parallellt med EU:s uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Kommissionen föreslår emellertid nya bestämmelser som syftar till att säkerställa lika villkor för EU:s uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och nationella permanenta uppehållstillstånd, så att tredjelandsmedborgare ska ha en verklig möjlighet att välja mellan de båda tillstånden. Medlemsstaterna ska särskilt se till att de krav på integration och försörjningsmedel som ska uppfyllas för förvärv av EU-ställning inte är strängare än de krav som gäller för förvärv av nationell ställning (artikel 5.4), att de som ansöker om EU-tillstånd betalar lika stora avgifter för behandlingen av ansökan som de som ansöker om nationellt tillstånd (artikel 11), att nivån på förfarandegarantierna och rättigheterna för innehavare av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta inte är lägre än för innehavare av permanenta nationella uppehållstillstånd (artiklarna 10.3, 12.7 och 15.5), att informations-, marknadsförings- och reklamåtgärder som gäller EU:s tillstånd för varaktigt bosatta är på samma nivå som motsvarande åtgärder som gäller permanenta nationella uppehållstillstånd (artikel 27) samt att ett förenklat förfarande tillämpas på personer som ansöker om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta i de fall de redan har ett permanent nationellt tillstånd (artikel 7.4).

Artikel 15

Artikeln innehåller nya bestämmelser som syftar till att underlätta familjeåterförening för varaktigt bosatta i EU, vilka avviker från de allmänna bestämmelserna i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening. Framför allt bör medlemsstaterna inte tillämpa villkoren för integration, eftersom personer som är varaktigt bosatta i EU och deras familjemedlemmar i princip ska anses vara integrerade i det mottagande samhället. Medlemsstaterna bör inte heller tillämpa någon tidsgräns på familjemedlemmarnas tillträde till arbetsmarknaden.

Artikeln innehåller dessutom bestämmelser om förvärv av ställning som varaktigt bosatt för barn till personer som är varaktigt bosatta i EU då barnen är födda eller adopterade inom den medlemsstats territorium som beviljade EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Eftersom familjelivet ska respekteras och skyddet av familjelivet är en väsentlig del av integrationen av

varaktigt bosatta i EU bör barnen automatiskt få ställning som varaktigt bosatta i medlemsstaten i fråga utan krav på en vistelseperiod.

KAPITEL III – BOSÄTTNING I ANDRA MEDLEMSSTATER

Artiklarna 16–18

Artiklarna 16–18 innehåller de viktigaste bestämmelserna och förutsättningarna i fråga om varaktigt bosattas och deras familjemedlemmars rörlighet inom EU. Genom förslaget strävar kommissionen efter att underlätta rörligheten genom att avlägsna vissa hinder. Den andra medlemsstaten bör inte längre ha rätt att pröva tillgången på arbetskraft när den behandlar ansökningar från varaktigt bosatta i EU som gäller ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare, och alla tidigare kvoter för varaktigt bosatta bör avskaffas. Dessutom bör varaktigt bosatta i EU ha rätt att ansöka om tillstånd medan de fortfarande bor i den första medlemsstaten och att inleda arbete eller studier senast 30 dagar efter det att ansökan lämnades in. Slutligen bör yrkeskvalifikationer hos varaktigt bosatta i EU som ansöker om uppehållstillstånd i en annan medlemsstat för att utöva ett reglerat yrke erkännas på samma sätt som yrkeskvalifikationer hos EU-medborgare som utnyttjar rätten till fri rörlighet i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer samt annan tillämplig unionslagstiftning och nationell lagstiftning.

Det framgår inte tydligt av förslaget om yrkeskvalifikationerna hos en person som har förvärvat ställning som varaktigt bosatt ska erkännas i mottagarlandet endast om personen har fått sin utbildning inom EU/EES-området eller även i det fall utbildningen har ägt rum i ett tredjeland. Om examina som avlagts i tredjeländer erkänns i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet innebär ändringen att yrkeskvalifikationerna hos utövare av reglerade yrken, exempelvis läkare och tandläkare, som har utbildat sig utanför EU/EES-området måste erkännas enbart på grundval av längden på vistelsen. Yrkeskvalifikationsdirektivet är baserat på ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och förpliktar medlemsstaterna att samarbeta. Motsvarande förpliktelser gäller inte myndigheter och utbildningsanordnare i tredjeländer. Denna fråga måste därför utredas närmare i samband med förhandlingarna.

Artiklarna 19–20

Artiklarna föreskriver, i enlighet med det gällande direktivet, att den andra medlemsstaten får vägra ansökningar om uppehållstillstånd med allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa som skäl. Kommissionen föreslår att definitionen av ett hot mot folkhälsan i artikel 20 samordnas med bestämmelserna i de senaste direktiven om laglig invandring genom en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna).

Artikel 21

Artikeln innehåller bestämmelser om administrativa förfaranden som gäller förvärv av rätt till bosättning i en annan medlemsstat. Kommissionen föreslår att tidsfristen ska förkortas så att ett beslut i fortsättningen ska fattas inom 90 dagar, medan en ansökan för närvarande ska behandlas inom fyra månader. Tidsfristen kan under exceptionella förhållanden förlängas med 30 dagar, i stället för med tre månader som i dag. Bestämmelsen om tidsfristen ligger i linje med de senaste direktiven om laglig invandring. Kommissionen föreslår också att familjemedlemmar ska få möjlighet att lägga samman vistelseperioder i olika medlemsstater för att förvärva ett självständigt uppehållstillstånd, avvikande från det som föreskrivs i det så kallade familjeåterföringsdirektivet.

Artiklarna 22–23

Artiklarna handlar om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta i fråga om personer som får internationellt skydd, i enlighet med vad som redan föreskrivs i direktiv 2003/109/EG ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU av den 11 maj 2011 om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd, samt om förfarandegarantier i samband med rörlighet. Det är fråga om tekniska ändringar.

Artikel 24

Artikeln handlar om garanterad behandling i den andra medlemsstaten. Kommissionen föreslår att så snart som varaktigt bosatta i EU och deras familjemedlemmar har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten ska de behandlas på samma sätt som den medlemsstatens medborgare på de områden och i enlighet med de villkor som anges i artikel 12. Detta förbättrar tillträdet till den andra medlemsstatens arbetsmarknad för varaktigt bosatta och deras familjemedlemmar genom att möjligheten för medlemsstaten att begränsa tillträdet under de 12 första månaderna tas bort. För att säkerställa att kriterierna för bosättning i den andra medlemsstaten fortfarande uppfylls kan medlemsstaten dock kräva att varaktigt bosatta i EU och deras familjemedlemmar till de behöriga myndigheterna anmäler alla ändringar som gäller arbetsgivaren eller den ekonomiska verksamheten.

Artikel 25

Artikeln innehåller bestämmelser om återkallande av uppehållstillståndet i den andra medlemsstaten och den första medlemsstatens återtagandeskyldighet, i enlighet med det gällande direktivet. Kommissionen föreslår ändringar i artikeln för att säkerställa samstämmighet med återvändandedirektivet. Enligt artikeln ska det på motsvarande sätt som i återvändandedirektivet krävas att den berörda personen beger sig till den medlemsstat som har beviljat tillstånd.

Artikel 26

Artikeln innehåller bestämmelser om förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten. För att en person som redan integrerats i den första medlemsstaten ska integreras snabbare i den andra medlemsstaten föreslår kommissionen att den vistelseperiod som krävs i den andra medlemsstaten ska vara tre år, i stället för fem år som i dag. Det ska inte vara möjligt att lägga samman vistelseperioder i olika medlemsstater för att förvärva ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten.

Den andra medlemsstaten kan dock fritt bestämma om varaktigt bosatta i EU som inte är anställda eller egenföretagare eller deras familjemedlemmar ska beviljas socialt bistånd eller bistånd till uppehälle för studier inklusive yrkesutbildning i form av studiebidrag eller studielån innan dessa personer har vistats lagligen och oavbrutet i fem år inom medlemsstatens territorium. På så sätt beaktas att unionsmedborgare, som har utnyttjat rätten till fri rörlighet i en annan egenskap än anställd eller egenföretagare enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG eller enligt artikel 21 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, eller deras familjemedlemmar kan förvägras dessa förmåner innan de har fått permanent uppehållstillstånd efter laglig och oavbruten vistelse i fem år.

Den andra medlemsstaten kan besluta att bevilja sådant stöd till varaktigt bosatta i EU innan de har vistats lagligen och oavbrutet i medlemsstaten i fem år. Detta förutsätter att medlemsstaten säkerställer likabehandling av unionsmedborgare som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet (med undantag av anställda, egenföretagare eller personer som behåller sådan ställning) och tredjelandsmedborgare som har motsvarande rätt till fri rörlighet som unionsmedborgare (med stöd av sådana avtal som unionen och dess medlemsstater har ingått med tredjeland) samt ovan nämnda personers familjemedlemmar.

Innan en person har vistats lagligen och oavbrutet i fem år i den andra medlemsstaten kan den medlemsstaten besluta att utvisa personen i fråga om denna inte längre är anställd eller egenföretagare och inte har tillräckliga försörjningsmedel för sig själv och sina familjemedlemmar och en omfattande sjukförsäkring, så att personen inte orsakar en orimlig belastning för den andra medlemsstatens sociala trygghetssystem, med beaktande av att unionsmedborgare som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet och deras familjemedlemmar kan utvisas i en sådan situation innan de har fått permanent rätt till bosättning efter laglig och oavbruten vistelse i fem år.

KAPITEL IV – SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 27

Denna nya artikel ålägger medlemsstaterna att göra det enklare för sökande att få information om förvärv av ställning som varaktigt bosatt och om rättigheter i samband med ställningen, på motsvarande sätt som i de senaste direktiven om laglig invandring.

Artiklarna 28–33

Artiklarna innehåller bestämmelser om rapporteringsskyldighet, kontaktpunkter, införlivande i nationell lagstiftning, ikraftträdande och adressater, i enlighet med det gällande direktivet. Enligt artikel 31 upphävs det nuvarande direktivet när tidsfristen för införlivande av det omarbetade direktivet i nationell lagstiftning har löpt ut.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Rättslig grund för förslaget är artikel 79.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) där Europaparlamentet och rådet ges befogenhet att i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet besluta om åtgärder på följande områden: a) villkor för inresa och vistelse, normer för medlemsstaternas utfärdande av visering och uppehållstillstånd för längre tid, inbegripet sådana som avser familjeåterförening, och b) fastställande av rättigheterna för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat, inbegripet villkoren för fri rörlighet och vistelse i övriga medlemsstater.

Statsrådet anser att den rättsliga grunden är korrekt. Beslut om godkännande av förslaget fattas av rådet med kvalificerad majoritet.

Avsikten är att genom förslaget införa begränsade och riktade ändringar i direktivet om varaktigt bosatta, i syfte att åtgärda de allvarligaste brister som upptäckts vid genomförandet och utvärderingen av direktivet.

Statsrådet anser att förslaget följer proportionalitetsprincipen.

Kommissionen anser att målen med förslaget inte kan nås enbart genom nationella åtgärder som vidtas av medlemsstaterna. Framför allt är de rättigheter som gäller rörlighet inom EU sådana att de inte kan fogas till nationella permanenta tillstånd.

Statsrådet anser att förslaget följer subsidiaritetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

i) Ekonomiska konsekvenser

Enligt kommissionens bedömning får de föreslagna ändringarna inga ekonomiska konsekvenser för EU:s budget.

På nationell nivå är de ekonomiska konsekvenserna kopplade till administrativa åtgärder, men enligt en preliminär bedömning kommer dessa konsekvenser att vara små.

ii) Konsekvenser för den nationella lagstiftningen

På nationell nivå har direktivet i huvudsak genomförts genom ändringar i utlänningslagen, och förslaget innebär att de aktuella bestämmelserna i utlänningslagen behöver preciseras på motsvarande sätt, särskilt i fråga om förutsättningarna för att förvärva ställning som varaktigt bosatt och de rättigheter som ställningen inbegriper, inklusive rätten att röra sig mellan medlemsländerna. Även lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer behöver ändras på ett sätt som kommer att preciseras under förhandlingarna.

6 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Kommissionen anser att förslaget ligger i linje med de rättigheter som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Förslaget främjar framför allt fullgörandet av de rättigheter som grundar sig på artiklarna om icke-diskriminering (artikel 21), familjeliv och yrkesliv (artikel 33) samt social trygghet och socialt stöd (artikel 34).

Statsrådet anser att förslaget inte begränsar de rättigheter som föreskrivs i Finlands grundlag (731/1999). Det föreslås inte några ändringar som behöver granskas med tanke på en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Förslaget bidrar särskilt till att rätten till jämlik behandling (6 §), till skydd för privatlivet och särskilt för familjelivet som en del av det (10 §), till arbete och näringsfrihet (18 §), till social trygghet (19 §) och till rättsskydd (21 §) tillgodoses på ett effektivare sätt.

7 Ålands behörighet

Enligt 27 § 26 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om utlänningslagstiftning.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner samt övriga medlemsstaters ståndpunkter

Kommissionen lade den 19 maj 2022 fram förslaget till direktiv för rådets arbetsgrupp för integration, migration och återsändande (IMEX). Behandlingen av förslaget inleds under Tjeckiens EU-ordförandeskap.

9 Behandling av förslaget i Finland

Muntlig behandling i sektion EU6 den 8 juni 2022 och skriftlig behandling den 9–14 juni 2022.

Muntlig behandling i sektion EU28 den 15 juni 2022 och skriftlig behandling den 20–21 juni 2022.

Skriftlig behandling i sektion EU29 den 10–14 juni 2022.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att det är viktigt att utveckla EU:s politik och lagstiftning i fråga om laglig invandring samtidigt som man säkerställer ett effektivt genomförande av den nuvarande lagstiftningen. Att främja laglig invandring är en nödvändig del av en balanserad migrations- och asylpolitik, och det svarar mot medlemsstaternas behov av kompetens och talang även från länder utanför EU. Statsrådet anser att det är viktigt att öka arbetskraftsinvandringen så att den svarar mot behoven i samband med den ekonomiska tillväxten, arbetsmarknaden, investeringar samt forskning, utveckling och innovation. EU och EES-området behöver utveckla sina insatser för att åtgärda bristen på arbetskraft och sakkunniga inom olika branscher.

Statsrådet stöder kommissionens strävan att stärka rättigheterna för personer som är varaktigt bosatta i EU, att samordna dem med EU-medborgarnas rättigheter för att förbättra jämlikheten och att uppdatera dem i enlighet med den unionslagstiftning som antagits under de senaste åren. Rätten för tredjelandsmedborgare som är varaktigt bosatta i en EU-medlemsstat att flytta till och arbeta i andra medlemsstater förbättrar arbetsmarknadens effektivitet i hela EU. Den tydliga skillnaden mellan EU-tillståndet enligt direktivet och ett nationellt tillstånd är att EU-tillståndet möjliggör rörlighet inom EU, och det är även detta som utgör EU-tillståndets mervärde. Tillståndsinnehavarens möjlighet att smidigt flytta från en medlemsstat till en annan kan bidra till att åtgärda problemet med brist på kompetens inom EU. Det är ändamålsenligt att kompetent arbetskraft på den inre marknaden smidigt i enlighet med medlemsstaternas arbetsmarknadsbehov kan flytta till de platser där det råder brist på kompetens och talang.

Statsrådet välkomnar att yrkeskvalifikationerna hos en person som är varaktigt bosatt i en annan medlemsstat erkänns i mottagarlandet i enlighet med yrkeskvalifikationsdirektivet i de fall utbildningen och yrkeskvalifikationerna har skaffats i en annan stat inom EU eller EES-området. Statsrådet anser att yrkeskvalifikationer och utbildning som har skaffats i tredjeländer ska säkerställas med hjälp av en lämplig, pålitlig och jämlik metod. Enligt statsrådet är det viktigt att de krav som ställs på utövare av reglerade yrken tryggar bland annat klient- och patientsäkerheten även i fortsättningen.

Statsrådet stöder kommissionens förslag som syftar till att göra det enklare att förvärva ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare genom att det blir möjligt att lägga samman vistelseperioder i olika medlemsstater och i regel beakta alla vistelseperioder som grundar sig på ett uppehållstillstånd eller visum för längre tid. För att främja integrationen är det även motiverat att kräva en kortare vistelseperiod när en person som beviljats ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat senare ansöker om ställningen i en annan medlemsstat.

Cirkulär migration gagnar inte endast de personer som beviljats ställning som varaktigt bosatta utan även såväl ursprungsländerna som bosättningsländerna, varför statsrådet stöder förslaget om att det ska bli enklare för varaktigt bosatta att för en begränsad tid återvända till ursprungslandet utan att de förlorar sina rättigheter. I en situation med längre frånvaro är det motiverat att tillämpa ett förenklat förfarande då en person på nytt ansöker om ställning som varaktigt bosatt.

U 57/2022 rd

För att skydda barnfamiljers och barnets bästa anser statsrådet att man även bör stärka rättigheterna för familjemedlemmar till personer som förvärvat ställning som varaktigt bosatta, inklusive rätten att självständigt ansöka om ställningen och den automatiska rätten till ställning som varaktigt bosatt för barn som fötts eller adopterats inom medlemsstatens område.

Statsrådet anser att det är viktigt att medlemsstaterna även i fortsättningen har rätt att bevilja nationella permanenta uppehållstillstånd parallellt med EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Kommissionens mål att säkerställa lika villkor för de båda typerna av tillstånd är godtagbart. Det viktigaste är att tillstånden utgör en fungerande helhet som främjar integrationen av invandrare och ökar medlemsstaternas attraktionskraft.

Undantaget i fråga om vistelsens längd i förslaget till förordning om asyl-och migrationshantering

Statsrådet anser att det är ett viktigt mål att främja integrationen av personer med internationellt skydd i den medlemsstat som har beviljat skyddet. Statsrådet kan godkänna det förslag som stöder detta mål och som går ut på att en kortare vistelseperiod än normalt krävs av personer med internationellt skydd för att de ska kunna beviljas ställning som varaktigt bosatta.